

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 73/2021-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovéj v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Jurajom Lamačom, PhD., advokátom, Mlynské nivy 58, Bratislava, proti postupu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 95/18/1000 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (ďalej len „dohovor“) postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“ alebo „prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 95/18/1000, v ktorom sa sťažovateľ domáha, aby generálna prokuratúra ustálila, kto bol vinníkom tragickej dopravnej nehody, v rámci vyšetrovania ktorej bol sťažovateľ pôvodne obžalovaný a napokon súdom oslobodený.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol pred 12 rokmi účastníkom tragickej nehody, v ktorej došlo k stretu osobného automobilu s nákladným automobilom. V osobnom automobile sa spolu s troma spolujazdcami nachádzal sťažovateľ. Orgány činné v trestnom konaní sa domnievali, že auto šoféroval sťažovateľ. Sťažovateľ bol obvinený a neskôr obžalovaný za prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 4 Trestného zákona a prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť tak, že 1. októbra 2008 v čase o 1.50 h v obci Horná Streda viedol pod vplyvom alkoholu v množstve 0,48 mg/l alkoholu v krvi po ceste I/61 v smere od

Nového Mesta nad Váhom do Piešťan osobné motorové vozidlo, ktoré dostalo šmyk a v protismere sa stretlo s nákladným automobilom. Ako vodič dopravného prostriedku spôsobil (v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky) inému z nedbanlivosti smrť, inému z nedbanlivosti ublížil na zdraví tým, že porušil dôležitú povinnosť uloženú mu podľa zákona. Jeden spolujazdec zomrel, ďalší dvaja utrpeli zranenia.

3. Rozsudkom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom č. k. 1T/22/2010 z 11. novembra 2014 bol sťažovateľ spod skutku obžaloby oslobodený, pretože nebolo dokázané, že skutok spáchal. Z dôkazov nevyplývalo, že sťažovateľ viedol automobil. Krajský súd uznesením č. k. 2To/158/2015 z 28. februára 2017 rozsudok okresného potvrdil a odvolanie prokurátora zamietol.

4. Odvtedy sťažovateľ usiluje o satisfakciu tým spôsobom, že žiada prokuratúru, aby vyšetrila, kto z posádky automobilu zaviniel dopravnú nehodu.

5. Prvé podania sťažovateľa na generálnej prokuratúre z 5. a 8. januára 2018 vybavila Krajská prokuratúra v Trenčíne. Sťažovateľ sa domáhal opätovného vyšetrenia dopravnej nehody, ktorej bol účastný a pri ktorej došlo k spáchaniu prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 4 Trestného zákona v súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona. Zároveň namietal odmietnutie jeho trestného oznámenia pre podozrenie zo spáchania prečinu krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 Trestného zákona a iné na [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a následné zamietnutie sťažnosti proti uzneseniu vyšetrovateľa.

6. Vyšetrovateľ a prokuratúra odmietli návrh na začatie trestného stíhania proti spolujazdcovi. Vychádzali pritom zo súdneho trestného spisu sťažovateľa (sp. zn. 1T/22/2010). Krajská prokuratúra v Trenčíne v liste č. k. 1Kn 348/17/3300-19 zo 16. marca 2018 na základe súdneho spisu Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom sp. zn. 1T/22/2010 sťažovateľovi vysvetlila, že podstatou rozhodnutia bola dôkazná núdza, a z tejto skutočnosti vyplynulo tak oslobodenie sťažovateľa, ale aj neobvinenie ďalších osôb.

7. Prokuratúra uviedla, že z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že v danom prípade súd nemal dostatok spoľahlivých dôkazov, na základe ktorých by bolo jednoznačne preukázané, že vodičom vozidla bol obžalovaný, a do objasnenia tejto skutočnosti by nevnieslo žiadne svetlo ďalšie dokazovanie, napr. rekonštrukciou dopravnej nehody alebo kontrolným znaleckým posudkom. Vzhľadom na dôkaznú núdzu súd obžalovaného spod obžaloby oslobodil, pretože podľa súdu existovali dôkazy, ktoré svedčia rovnakou mierou v prospech i neprospech obžalovaného. V takom prípade súd nemal inú možnosť, ako rešpektovať základnú zásadu trestného práva v pochybnostiach v prospech obžalovaného, a obžalovaného spod obžaloby s poukazom na § 285 písm. c) Trestného poriadku oslobodil z dôvodu, že nebolo preukázané, že došlo k spáchaniu žalovaného skutku. Z obsahu predmetných rozhodnutí nevyplýva, že súdy hodnotili výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] ako nepravdivú či nevierohodnú. Z obsahu citovaného odôvodnenia rozsudku súdu je nepochybné, že dôvodom na oslobodenie obžalovaného spod obžaloby nebolo údajné protiprávne konanie podozrivého, ale existencia dôkaznej núdze, spôsobená prítomnosťou dvoch skupín rovnako hodnoverných dôkazných prostriedkov, svedčiacich proti obžalovanému i v jeho prospech. Z uvedeného pohľadu je analýza citovaného rozhodnutia súdu policajtom i napriek námietkam sťažovateľa nepochybne správna.

8. Prokuratúra preto konštatovala, že nezistila nedostatky alebo potrebu prijať k prebiehajúcemu trestnému konaniu nejaké opatrenia, pretože postup a rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní sú zákonné a vecne správne. Taktiež na základe § 31 ods. 5 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov sťažovateľa upovedomila, že predmetné trestné konania sú právoplatne skončené a vzhľadom na aktuálne znenie právnych predpisov boli vyčerpané všetky zákonné možnosti preskúmania označených trestných konaní. Žiadosť o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní tak ako nedôvodnú odložila. Napokon, v poučení bolo uvedené, že opakovaná žiadosť o preskúmanie zákonnosti v trestnom konaní sa nevybavuje.

9. Sťažovateľ požiadal 10. januára 2020 prokuratúru o odstránenie priet'ahov vo veci jeho trestných oznámení, na ktorú podľa neho nedostal odpoveď.

10. Podaním z 9. septembra 2020 sťažovateľ opäť požiadal generálnu prokuratúru o preskúmanie postupu v trestnom konaní a žiadal o vylúčenie všetkých prokurátorov Krajskej prokuratúry v Trenčíne. Sťažovateľovi bol 28. septembra 2020 doručený list č. k. IV/1 GPt 95 /18/1000-31, ktorým generálna prokuratúra upovedomila sťažovateľa o postúpení jeho žiadosti Krajskej prokuratúre v Trenčíne na zaujatie stanoviska a ďalší zákonný postup. To isté sa zopakovalo na základe podania z 30. septembra 2020 s odpoveďou listom č. k. IV/1 GPt 95 /18/1000-34 z 5. októbra 2020.

11. Sťažovateľ listom z 30. novembra 2020 zaslal generálnej prokuratúre urgenciu, v ktorej požiadal o preskúmanie zákonnosti postupu v trestnom konaní týkajúcom sa dopravnej nehody o odňatie veci Krajskej prokuratúre v Trenčíne a o jej príkazanie inej krajskej prokuratúre na ďalší zákonný postup a taktiež dôrazný postup v súlade s príkazom generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. 11/2019 z 28. novembra 2019, upravujúcim postup prokurátorov pri vybavovaní žiadostí o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní. Generálna prokuratúra v reakcii na túto urgenciu listom č. k. IV/1 GPt 95 /18/1000-37 z 3. decembra 2020 sťažovateľa upovedomila, že aj predmetnú urgenciu postúpila Krajskej prokuratúre v Trenčíne na zaujatie stanoviska a ďalší zákonný postup.

12. Sťažovateľ namieta nečinnosť generálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 95/18/1000, resp. jej postup v tomto konaní pri vybavovaní žiadosti, pri ktorom aj napriek jej ústavnej a zákonnej povinnosti chrániť práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu a napriek zákonnému imperatívu stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvie, zo svojej pozície najvyššieho orgánu prokuratúry a zároveň aj orgánu činného v trestnom konaní postupovala svojvoľne a bez záujmu a nezabezpečila riadne vyšetrenie dopravnej nehody a všetkých s ňou súvisiacich okolností, čo malo za následok porušenie sťažovateľovho práva na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd okrem iného rozhoduje o sťažnostiach právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. Každú takúto sťažnosť ústavný súd predbežne

prerokuje podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť návrh podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy možno podľa ustálenej judikatúry považovať takú ústavnú sťažnosť, pri ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (z posledného obdobia napr. I. ÚS 391/2019, I. ÚS 403/2019, I. ÚS 418/2019 s početnými odkazmi na predchádzajúcu judikatúru).

14. Podstatou veci je tvrdenie sťažovateľa, že orgány verejnej žaloby – prokuratúry nedostatočne vyšetrili dopravnú nehodu, v súvislosti s ktorou bol obžalovaný, čím malo byť porušené jeho právo na inú právnu ochranu. Uvedené právo malo byť porušené aj tým, že prokuratúra neodpovedala na neskoršie sťažovateľovo podanie.

15. Ústavný súd ešte pred samotnou argumentáciou uvedie, že je súdom ľudskoprávnym, a preto vníma ľudské pocity sťažovateľa, ktorý bol najprv obvinený, obžalovaný, a potom po viac než ôsmich rokoch právoplatne oslobodený a stále mu záleží na úplnom objasnení veci.

16. Ústavný súd dôkladne preskúmal vyjadrenia prokuratúry, pričom poukazuje najmä na vyjadrenie (body 6 a 7 hore; č. k. 1Kn 348/17/3300-19 zo 16. marca 2018), v ktorom sa uvádza, že všeobecný súd oslobodil sťažovateľa z dôvodu dôkaznej núdze, a práve preto spolusediaci z automobilu neboli obvinení, pretože z dostupných dôkazov nie je možné zistiť, kto viedol automobil. Generálna prokuratúra sa prostredníctvom miestne príslušnej prokuratúry vecou sťažovateľa zaoberala a zrozumiteľným a nevyhýbavým spôsobom vysvetlila jeho právnu situáciu.

17. Niekedy nie je možné s dostatočnou istotou rekonštruovať minulé dej, pričom Trestný poriadok s takouto situáciou počíta. Autority ho aplikujúce, zareagovali správne, keď sťažovateľa oslobodili a zároveň voči inej osobe nevzniesli obvinenie. Berúc do úvahy aj ďalej vysvetlenú skutočnosť, že ústavný súd môže „obnoviť“ vyšetrenie len za výnimočných okolností, ústavný súd konštatuje, že z formálno-obsahového hľadiska nemohlo dôjsť k porušeniu práva na inú právnu ochranu sťažovateľa.

18. Ústavný súd sa už vyjadril k sťažnostiam, kde sa brojí proti nezačatiu trestného stíhania (II. ÚS 120/2018), a pripomenul, že základné práva a slobody sú v prvom rade ochranou jednotlivcov pred zásahmi zo strany štátnej moci. Trestné právo je formou štátnej represie. Ústavný súd chráni jednotlivcov pred represiou moci, a tak nemôže povzbudzovať represiu moci proti iným jednotlivcom. S istým nadnesením možno povedať, že ústavný súd páchatel'ov „prepúšťa“, ale „nezatvára“ ich.

19. Avšak v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd preskúmava nevyšetrenie zlého zaobchádzania (porov. III. ÚS 70/01). Štrasburský súd považuje povinnosť efektívneho vyšetrenia za súčasť práva na život, zákazu zlého zaobchádzania (zákaz mučenia, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania), zákazu otroctva a nútenej práce, resp. práva na súkromie (porov. II. ÚS 182/2017, body 13 a 14). Sťažovateľova vec svojím skutkovým a právnym charakterom nespadá pod žiadne z uvedených základných práv. Okrem týchto prípadov pre

dodržanie práva na inú ochranu až na vzácne výnimky vysokej arbitrárnosti (III. ÚS 267/2014) postačí, ak sa authority trestného procesu trestným oznámením zaoberajú a informujú oznamovateľa.

20. Ústavný súd konštantne uvádza (I. ÚS 539/2017), že právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby na základe podaného trestného oznámenia alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nie je súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (napr. II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03). Oznamovateľ, ktorý tvrdí, že je poškodený trestným činom, nemá ústavou zaručené základné právo, aby na podklade jeho trestného oznámenia bolo určité konanie kvalifikované ako trestný čin a vznesené obvinenie proti konkrétnej osobe. Posúdenie, či je dôvod na začatie trestného stíhania, alebo je potrebné prijať iné rozhodnutie v trestnom konaní, je vo výlučnej právomoci orgánov činných v trestnom konaní. Ústavnému súdu ako nezávislému súdnemu orgánu ochrany ústavnosti nepatrí preskúmavať ich rozhodnutia a postupy, pokiaľ namietané porušenie zákonnosti nemá súčasne za následok aj porušenie základného práva alebo slobody. V obdobných prípadoch tiež ústavný súd vyslovil (IV. ÚS 55/09, IV. ÚS 180/09), že vymedzenie trestného činu, stíhanie páchatel'a a jeho potrestanie je vecou vzťahu medzi štátom a páchatel'om trestného činu. Štát prostredníctvom svojich orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania o tom, či bol trestný čin spáchaný a kto ho spáchal. Účelom tohto procesu je prioritne osvedčenie tohto vzťahu medzi páchatel'om a štátom a ochrana celospoločenských hodnôt, a nie bezprostredná ochrana individuálnych subjektívnych hmotných práv oznamovateľa trestného činu.

21. Súčasťou práva na inú právnu ochranu je aj povinnosť štátu reagovať na podania oznamovateľov. Sťažovateľ namieta, že na jeho nedávne podania reaguje prokuratúra mechanicky. Ústavný súd tu považuje za dôležité, že prokuratúra odpovedá, neignoruje podania a zároveň je dôležitá tá skutočnosť, že prokuratúra v hlavnom vyjadrení relevantné skutočnosti celého prípadu vysvetlila. Ústavný súd takto overil, že prokuratúra svoj postup logickým, zrozumiteľným a preskúmateľným spôsobom odôvodnila a rozviedla, akými úvahami sa pri svojom postupe riadila a podľa ktorých zákonných ustanovení postupovala. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že orgán verejnej moci nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom (stranou) konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia (v tomto prípade postupu). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňoval postup prokuratúry, ktorý je dostatočne odôvodnený. Skutočnosť, že sťažovateľ s jej postupom nesúhlasí, nemôže sama osebe založiť dôvodnosť ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému postupu. Z formálneho hľadiska tak nemohlo dôjsť k porušeniu práva na inú právnu ochranu.

22. Z uvedených dôvodov je zrejmé, že namietaným postupom generálnej prokuratúry nemohlo dôjsť k porušeniu práva na inú právnu ochranu, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol v celom rozsahu ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Peter Molnár
predseda senátu